LUMO

2

5. Luterilainen kirkko

Luterilaiset kirkot eri puolilla maailmaa

- Maailmassa on noin 80 miljoonaa luterilaista.
- Luterilainen kirkko vaikuttaa etenkin Saksassa ja Pohjoismaissa, mutta myös muissa maanosissa.
- Luterilainen maailmanliitto (LML) turvaa eri maiden kirkkojen yhteyttä ja yhteistyötä.
  - 70 miljoonaa maailman luterilaisista kuuluu LML:n jäsenkirkkoihin.

Luther käynnisti reformaation

- Luterilaisuuden syntyyn johtanut reformaatio käynnistyi Saksassa 1500-luvulla.
- Taustalla oli poliittisia, yhteiskunnallisia ja teologisia syitä.
  - esim. löytöretket, kirjapainotaito, tieteen kehitys, renessanssi, kritiikki paavinistuinta kohtaan

- 95 teesiä kritisoivat anekauppaa ja paavin valtaa
  - Ne kritisoivat myös mm. jumalanpalvelusta, pappien naimattomuutta ja luostarielämää.
- **reformaation sisältöperiaate**: Ihminen pelastuu yksin uskosta, yksin armosta, yksin Kristuksen tähden.
- **reformaation muotoperiaate**: Raamattu on uskon ja elämän ylin auktoriteetti.

Reformaation yhteiskunnallisia vaikutuksia

- Lutherin mukaan Raamattu tuli pystyä lukemaan kunkin omalla kielellä.
  - saksankielinen Uusi testamentti v. 1522
  - Kansanopetus käynnistettiin, jotta kansalaiset pystyisivät itse lukemaan Raamattua.
- Iso ja Vähä katekismus tiivistivät keskeiset kristilliset opit.

- reformaation seurauksia:
  - Augsburgin tunnustus yhdisti reformaation kannattajien ajatukset.
  - Kenen maa, sen uskonto -periaatteen (lat. *cuius regio, eius religio*) mukaan ruhtinas määräsi alamaistensa uskonnon.
- oppi kahdesta regimentistä eli hallintovallasta
  - Kirkon tehtävänä on välittää sanaa ja sakramentteja, maallisen vallan pitää yllä järjestystä ja turvallisuutta.

Sakramentit ja kirkon toiminta

- Jumalanpalveluksista tuli kansankielisiä.
  - **Saarnan** merkitys korostui.
  - Virret tiivistivät uskon sisältöä.
- kaksi sakramenttia: **kaste** ja **ehtoollinen**
  - Kastetta pidetään lahjana, jonka ihminen saa Jumalan armosta. Kastettavasta tulee seurakunnan jäsen.
  - Lutherin mukaan Kristus on läsnä ehtoollisessa.
- yksilön asema ja maallikoiden rooli keskeistä
  - **yleisen pappeuden periaate**: Kaikki kastetut ovat samanarvoisia, ja jokaisella on oikeus lukea Raamattua, rukoilla ja julistaa armoa ja anteeksiantoa.

Luterilainen etiikka

- Luterilaisessa etiikassa korostetaan luonnollista moraalilakia: jokainen ihminen ymmärtää järkensä ja omantuntonsa avulla, mikä on hyvää ja mikä pahaa.
- Moraalisia kysymyksiä pitää harkita järjen, ei uskonnon avulla. Raamattu antaa kuitenkin ohjeita ja esimerkkejä siitä, millaista on kristillinen rakkaus.
- Hyvien tekojen tekeminen ei vaikuta ihmisen pelastumiseen. **Kultainen sääntö** ja **rakkauden kaksoiskäsky** ohjaavat lähimmäisen rakastamiseen.
- **ristin teologia**: Jumala on erityisellä tavalla läsnä kärsimyksessä.
- Luterilaisella kirkolla ei ole tapana jakaa ehdottomia moraalisia ohjeita. Kirkko osallistuu kuitenkin ajankohtaiseen eettiseen keskusteluun.